

รูปแบบการเรียนรู้“Me Mind Learn” เพื่อการรู้แจ้งโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสรคณยม

THE DEVELOPMENT LEARNING MODEL “ME MIND LEARN”

FOR ENLIGHTENED INDIVIDUAL BY ADOPTION CONSTRUCTIVISM

ระวีวรรณ แก้ววิทย์¹, รุ่งลาวัลย์ สกุลมัลลยทอง

Raweewan Kaewwit¹ and Runglawan Skulmalaithong

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Bangkok University, Thailand

Email: raweewan.k@bu.ac.th¹

Received 20 September 2023; Revised 6 January 2025; Accepted 8 January 2025.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวทางการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ “Me Mind Learn” มุ่งหวังการสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเป้าหมายของการศึกษาสำหรับผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคตโดยการประยุกต์ทฤษฎีสรคณยมเพื่อให้ผู้เรียนรู้เกิดการรู้แจ้ง เป็นงานวิจัยแบบผสานวิธีโดยมีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 1,172 คน ที่เรียนในรายวิชาศึกษาทั่วไปและรายวิชาเฉพาะด้าน

ผลของการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ใหม่ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความคาดหวัง 2) การนำเข้าสู่บทเรียน 3) การตั้งคำถาม 4) การสร้างกิจกรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน 5) การสะท้อนการเรียนรู้ 6) การสรุปบทเรียน และเมื่อการเรียนรู้ดำเนินการครบทั้ง 6 ขั้นตอนแล้ว พบว่า ผู้เรียนรู้มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด มีพัฒนาการด้านความรู้ทักษะและทัศนคติที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: รู้แจ้ง; รูปแบบการเรียนรู้ใหม่; ทฤษฎีสรคณยม

Abstract

This research has studied methods for learners with the purpose of developing new learning model, referred to as "Me Mind Learn", which is designed to align with the goals of education for present and future learners. The objective is to enable learners to acquire knowledge and become enlightened individuals through the application of constructivism

theory. The study applied the mixed methodology by collecting data from a population of 1,172 undergraduate students, encompassing both general education and specialized subjects.

The results of the research shows that a novel learning style consists of six steps: 1) defining learning outcomes based on expectations, 2) introducing lessons, 3)engaging in questioning, 4) creating interactive activities and fostering a conducive learning environment, 5) reflecting on learning outcomes, and 6) summarizing the lesson. The findings when completing all steps are demonstrate high student satisfaction and the positive impact on learners' knowledge, skills, and attitudes that are applicable to both education and daily life.

Keywords: Enlightened Individual; Innovative Learning Model; Constructivism

บทนำ

กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ.2563–2570 และแผนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563–2565 (Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation, 2019) ได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญในการสนับสนุนโจทย์ความท้าทายสำคัญของประเทศให้บรรลุเป้าหมาย คือ การมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดชีวิตและมีทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะการเรียนรู้ในปัจจุบันมีความแตกต่างจากในอดีตมาก เนื่องจากผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการรับข้อมูลจำนวนมากจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) และสื่อออนไลน์ต่างๆ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกและความรวดเร็วในการทำงาน ดังนั้น ผู้เรียนจำเป็นต้องอยู่ร่วมกับข้อมูลจำนวนมากและความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญคือผู้เรียนต้องรู้จักการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีให้ถูกต้องเหมาะสมและปลอดภัยโดยไม่ตกเป็นทาสหรือเป็นเหยื่อของข้อมูลและเทคโนโลยีเหล่านั้น ดังคำสอนของท่านสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต) ที่กล่าวว่า “แม้ว่าเทคโนโลยีจะเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาบางอย่าง แต่เทคโนโลยีนั้นก็ต้องมีสติปัญญาของมนุษย์คอยควบคุม เพราะฉะนั้นการพัฒนามนุษย์จึงเป็นงานที่ต้องทำกันต่อไป แม้ว่ามนุษย์จะพัฒนาเทคโนโลยีเจริญไปมากเท่าไรก็ตาม สิ่งที่จะต้องเจริญคู่กันไปก็คือการที่จะต้องพัฒนามนุษย์ ต้องพัฒนาคน” (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto), 2007) จึงนำไปสู่ความท้าทายด้านการพัฒนาการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุคปัจจุบัน

ปัจจุบันจึงมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อนำไปสู่การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้สำหรับสร้างผลลัพธ์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและผู้สอน ตามที่ Benjamin Bloom ได้กล่าวว่า การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Taxonomy of

Educational objectives) และแบ่งการเรียนรู้ของผู้เรียนออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมด้านสมอง เกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความเฉลียวฉลาด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ทักษะพิสัย (Psycho-motor) เป็นพฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อและประสาทเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วและชำนาญ และ 3) จิตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมด้านจิตใจ เกี่ยวกับค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้ง ทศนคติ ความเชื่อ ความสนใจและคุณธรรม

ทฤษฎีสรณนิยม (Constructivism) ได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 โดยเชื่อว่าทฤษฎีดังกล่าวจะสามารถพัฒนาผู้เรียนและผู้สอนได้ในเวลาเดียวกัน (Gupta & Gupta, 2017) เป็นแนวความคิดของการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นที่ตัวผู้เรียนเป็นสำคัญ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนถูกสร้างขึ้นจากระดับจิตใจ (Mental Construction) ทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ที่ได้นั้นได้ยาวนานและลุ่มลึก เกิดการเรียนรู้ที่เป็นพัฒนาการด้านสติปัญญา (Cognitive Development) (Olusegun, 2015) ในกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างการรับรู้จากการมองเห็น การรับฟัง การคิดวิเคราะห์ รวมถึงความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์และบริบทของผู้เรียนแต่ละคน จนกระทั่งตกผลึกทางความคิดเกิดองค์ความรู้ที่สามารถรับรู้ได้เฉพาะบุคคลและเหมาะสมกับตนเอง จึงเรียกผู้เรียนในรูปแบบนี้ว่า “ผู้เรียนรู้” เพราะผู้เรียนสามารถเรียนและรู้ได้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ในลักษณะนี้ผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการทำหน้าที่เป็นผู้ให้ความรู้เพียงบทบาทเดียวมาทำบทบาทและหน้าที่หลากหลาย คือ เป็นผู้อำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ออกแบบและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดบรรยากาศในการกระตุ้นการใฝ่รู้และลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกิจกรรมหรือโจทย์ที่มอบหมายนั้นต้องออกแบบโดยเน้นความเหมาะสม สอดคล้องและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ใกล้เคียงกับความสนใจและประสบการณ์ของผู้เรียนรู้ โดยผู้สอนจะมีบทบาทอย่างมากในการกระตุ้นผู้เรียนรู้ให้ลงมือปฏิบัติ ฝึกฝนและมีการสะท้อนคิด (Reflection) อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียนรู้ตกผลึกกับการกระทำของตนเองภายใต้บริบทประสบการณ์ของแต่ละคนจนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) และ 3) ทศนคติ (Attitude) ขณะเดียวกันผู้สอนควรพัฒนาตนเองไปพร้อมกับผู้เรียนด้านการหาความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงทักษะชีวิตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สอนและผู้เรียนในอนาคต (Pongsrida, 2018) สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ผู้เรียนรู้กลายเป็นนักคิดที่สามารถคิดวิพากษ์ คิดมีเหตุผล คิดสร้างสรรค์ด้วยตนเองได้ เป็นนักสำรวจที่เชี่ยวชาญ เป็นผู้กล้าเสี่ยง มีความสามารถในการทำงานเป็นทีม เป็นบุคคลที่มีความรู้ในระดับ รู้แจ้ง (Enlightened Individual) และเป็นผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (Sapianchai et al. 2018)

ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงทำการศึกษาและพัฒนาแบบการเรียนรู้ใหม่ที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองในระดับเชิงลึก จัดการความรู้ที่มีอยู่จำนวนมากด้วยการใช้สติปัญญา วิเคราะห์อย่างรู้เท่าทัน พร้อมกับการคิดเชิงวิพากษ์ที่จะนำไปสู่การสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่และนำไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมี

ประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาผู้สอนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียนและสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนในอนาคได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ “Me Mind Learn” โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้ “Me Mind Learn” เพื่อการเรียนรู้แจ้งโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยผสมผสานวิธี (Mixed Methodology Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ การวิจัยเชิงคุณภาพทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้เรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนและแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การวิจัยเชิงปริมาณทำการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เครื่องมือคือแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนและการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน งานวิจัยนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์ (Situation Analysis)

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในการเรียนการสอน ทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคต นโยบายและแผนยุทธศาสตร์การศึกษา ร่วมกับการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่มคือนักศึกษาจำนวน 20 คน แบ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในรายวิชาที่เน้นทักษะชีวิต (รายวิชาศึกษาทั่วไป) จำนวน 10 คน และรายวิชาที่เน้นทักษะวิชาชีพ (รายวิชาผู้ประกอบการเพื่อสังคม) จำนวน 10 คน ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โดยคัดเลือกจากนักศึกษาที่สมัครใจ นักศึกษาในแต่ละกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยสะสมสูงและต่ำละกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวคำถามการสนทนากลุ่มแบบกึ่งโครงสร้างสำหรับนักศึกษา เรื่องการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอน และการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในการเรียนการสอน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ “Me Mind Learn” โดยให้นำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้น ขั้นตอนการเรียนรู้ กิจกรรมในการเรียนการสอน นำไปทดลองใช้

ประเมินผล และนำผลที่ได้ไปปรับรูปแบบอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการ 2 ภาคศึกษาเพื่อให้ครอบคลุมการเรียนการสอนในรายวิชาที่เน้นทักษะชีวิตและรายวิชาที่เน้นทักษะวิชาชีพ

1. ร่างรูปแบบการเรียนรู้ “Me Mind Learn” และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนพิจารณาจำนวน 3 คน และปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ

2. นำรูปแบบการเรียนรู้ “Me Mind Learn” ไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 252 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เน้นทักษะวิชาชีพ คือรายวิชา กสบ.402 การประกอบการเพื่อสังคม (EPM402 Social Entrepreneurship) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2564

3. นำรูปแบบการเรียนรู้ “Me Mind Learn” ไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 318 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เน้นทักษะชีวิต คือ รายวิชา ศท.003 การสร้างจิตวิญญาณผู้ประกอบการ (GE003 Cultivating Entrepreneurial Mindset) ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2564

4. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ “Me Mind Learn” โดยนำรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ทดลองและปรับปรุงแล้วในขั้นตอนที่ 2 ไปดำเนินการเพื่อศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา จำนวน 2 กลุ่ม

1. กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพจำนวน 333 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เน้นทักษะวิชาชีพ คือรายวิชา กสบ.402 การประกอบการเพื่อสังคม (EPM402 Social Entrepreneurship) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565

2. กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ จำนวน 249 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาที่เน้นทักษะชีวิต คือ รายวิชา ศท. 105 พันธมิตรทางสังคมและประเด็นเกิดใหม่ของโลก (GE105 Global Alliance and Emerging Issues) ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565

3. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ แบบประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และแบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ “Me Mind Learn” โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสรณนิยม ได้ผลลัพธ์เป็นกระบวนการ 6 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความคาดหวัง

ขั้นตอนนี้ คือ การสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียนเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการเรียนรู้ในลักษณะนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น สิ่งแรกที่คุณสอนต้องดำเนินการ คือ การสอบถามความต้องการและความคาดหวังจากผู้เรียน เพื่อแสดงถึงการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วมกับการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อไป ดังนั้น การตั้งคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งคาดหวังของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะทำให้ผู้สอนได้รับทราบความต้องการที่แท้จริงจากผู้เรียนและได้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ภายใต้แนวคิดของการเน้นประโยชน์ที่จะเกิดกับผู้เรียน หลังจากที่คุณสอนได้ข้อมูลความคาดหวังของผู้เรียนแล้วจะนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจนเพื่อจะนำไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนตามต้องการ ในบางครั้งเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากกิจกรรมอาจมีได้มากกว่าที่กำหนดไว้ เพราะขั้นตอนนี้ผู้สอนยังไม่เห็นปฏิกิริยาของผู้เรียนจากการนำกิจกรรมการเรียนรู้ไปใช้จึงไม่สามารถมองเห็นศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างชัดเจนและครบถ้วน

ขั้นตอนที่ 2 การนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นตอนนี้ การพิจารณาพื้นฐานของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพราะประสบการณ์พื้นฐานและบริบทของผู้เรียนที่แตกต่างกันจะทำให้เกิดองค์ความรู้เฉพาะบุคคล ดังนั้น ตัวอย่างบทเรียนและสื่อการสอนจึงมีความสำคัญในการโน้มน้าวและชักจูงให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญในเนื้อหานั้นๆ กรณีศึกษาของตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับองค์ประกอบพื้นฐานของผู้เรียน เช่น อายุ การศึกษา และประสบการณ์ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมากกว่ากรณีศึกษาของตัวอย่างที่มีองค์ประกอบพื้นฐานไม่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับผู้เรียน นอกจากนี้ กรณีศึกษาที่เป็นปัจจุบันและมีอยู่ในสถานการณ์จริงจะทำให้ผู้เรียนต้องการค้นหาคำตอบมากกว่ากรณีศึกษาที่เป็นเหตุการณ์สมมติหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต

ขั้นตอนที่ 3 การตั้ง “คำถามที่ใช่” เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง

ปัจจัยที่ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ ตั้งใจ และมีความต้องการในการตอบคำถาม คือ ผู้เรียนตระหนักว่าคำตอบที่ได้จากคำถามเหล่านั้นมีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับตนเองในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบันและอนาคตได้ แต่ในทางตรงกันข้ามหากผู้เรียนไม่ตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ของคำตอบที่ได้นั้นจะทำให้ความสนใจ ความตั้งใจและความพยายามในการตอบคำถามเหล่านั้นลดน้อยลงไปด้วย คำถามที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการในการค้นหาคำตอบเรียกว่า “คำถามที่ใช่” ดังนั้น คำถามที่สามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ คือ คำถามที่มีความสัมพันธ์หรือเชื่อมโยงกับประสบการณ์และบริบทของผู้เรียน

ตัวอย่าง “คำถามที่ใช่” เพื่อใช้ในการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์

- นักศึกษาอ่านบทความนี้แล้วมีความคิดเห็นอย่างไร เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย เพราะอะไร
- นักศึกษาดูวิดีโอคลิปนี้แล้วรู้สึกอย่างไรกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพราะอะไร
- นักศึกษาคิดว่าเรื่องราวในวิดีโอคลิปนี้ ส่งผลกระทบต่ออย่างไรกับนักศึกษาบ้างหรือไม่ เพราะอะไร

จากตัวอย่างการตั้งคำถามดังกล่าวข้างต้น ผู้เรียนสามารถตอบคำถามหรือร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระโดยไม่มีความกังวลใจว่าคำตอบที่ได้ว่าจะถูกต้องหรือไม่ ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ผ่อนคลาย ผู้เรียนจะกล้าตอบคำถาม กล้าแบ่งปันความคิดเห็นและประสบการณ์กับเพื่อนร่วมเรียนรู้คนอื่นด้วยความสบายใจและในบางครั้งผู้เรียนยังได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ให้กับผู้สอนอีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นบรรยากาศของการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสมบูรณ์

เมื่อผู้สอนมีการตั้งคำถามที่เป็น “คำถามที่ใช่” จะทำให้ได้ “คำตอบที่ใช่” และบรรยากาศในการอภิปรายเพื่อหาคำตอบหรือข้อสรุปร่วมกันจะเป็นไปด้วยความเข้มข้นและสนุกสนาน ผู้ตอบคำถามมีความภาคภูมิใจในการแสดงออก มีความยินดีจะแบ่งปันประสบการณ์ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้คนอื่นๆ เพราะตระหนักได้ว่าคำตอบของคำถามนั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างกิจกรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญมาก เพราะ ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนต้องการบรรยากาศที่ผ่อนคลายสามารถร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันประสบการณ์ได้ด้วยความสะดวก กล้าตั้งคำถาม ตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็นได้โดยไม่มีความกังวลใจในผลลัพธ์ของคำตอบ ดังนั้น ผู้สอนที่เปลี่ยนบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) หรือโค้ช (Coach) จะต้องทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมถึงคำพูดและท่าทางที่ช่วยกระตุ้นความคิดเห็นต่างๆ ไม่แสดงสีหน้าหรือแววตาที่บ่งบอกถึงการตัดสินข้อมูลหรือคำตอบในช่วงเวลานั้นๆ กิจกรรมการเรียนรู้จึงจะดำเนินไปได้ด้วยความราบรื่น ขณะเดียวกันจำนวนและความหลากหลายของสมาชิกภายในกลุ่มจะเป็นอีก 1 ปัจจัยที่ทำให้บรรยากาศของการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนเป็นไปได้อย่างดีเพราะจำนวนสมาชิกที่เหมาะสมจะช่วยกระตุ้นให้การเรียนรู้มีความสนุกและชวนติดตาม

ขั้นตอนที่ 5 การสะท้อนการเรียนรู้

เมื่อกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลง สิ่งสำคัญคือผู้สอนต้องกระตุ้นผู้เรียนรู้ให้สามารถทบทวนองค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติได้ด้วยตนเอง ข้อมูลที่ผู้เรียนรู้ได้รับผ่านการมองเห็น การรับฟัง การพูดคุย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เรียนคนอื่นๆ จะถูกนำมาประมวลผลด้วยตัวผู้เรียนเองโดยการทบทวนว่าหลังจากทำกิจกรรมการเรียนรู้แล้วผู้เรียนมีความรู้สึกอย่างไร เช่น ชอบกิจกรรมหรือไม่ชอบกิจกรรมเพราะอะไร ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามและตอบตนเองให้ได้ว่าได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการร่วมกิจกรรมนั้นๆ สิ่งสำคัญคือเน้นให้ผู้เรียนแต่ละคนตอบคำถามตามบริบทและประสบการณ์ของตนเองจึงจะ

ส่งผลให้ผู้เรียนได้พยายามค้นหาความรู้ ทักษะและทัศนคติที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนเองได้ ในขั้นตอนนี้อาจต้องใช้เวลาในการทบทวนและสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพที่อยู่ในใจของตนเองจากช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้

ตัวอย่าง “คำถามที่ใช่” เพื่อใช้ในการสะท้อนการเรียนรู้

- นักศึกษาชอบหรือประทับใจเนื้อหาและกิจกรรมใดมากที่สุด เพราะอะไร
- นักศึกษารู้สึกว่าเนื้อหาและกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน มีประโยชน์กับนักศึกษาอย่างไร
- นักศึกษารู้สึกว่าตนเองมีความรู้และทักษะใดเพิ่มขึ้นบ้าง เพราะเหตุใดจึงรู้สึกเช่นนั้น
- นักศึกษาคิดว่าความรู้และทักษะที่เพิ่มขึ้น เกิดขึ้นได้อย่างไร

จากตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการสะท้อนการเรียนรู้เหล่านี้ จะทำให้ผู้สอนนำคำตอบที่ได้รับจากผู้เรียนมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรม วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้กิจกรรมสามารถสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ตามที่ต้องการ และในบางครั้งผลสะท้อนกลับ (Feedback) รวมถึงข้อเสนอแนะจากผู้เรียนจะเป็นประโยชน์สำหรับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ถัดไป นอกจากนี้คำตอบที่ได้ยังสามารถนำไปประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาได้อีกด้วยเพราะผู้เรียนจะอธิบายถึงความรู้ ทักษะและทัศนคติที่ได้รับ พร้อมกับอธิบายถึงการนำไปใช้ประโยชน์ตามบริบทของตนเอง

ขั้นตอนที่ 6 การสรุปบทเรียน

การสรุปบทเรียน คือ การที่ผู้สอนหรือโค้ชร่วมแสดงความคิดเห็นในภาพรวมและนำคำตอบและข้อสรุปที่ผู้เรียนได้ตกผลึกแล้วมาเชื่อมโยงเข้าสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความคาดหวัง (จากขั้นตอนที่ 1) ผู้สอนต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าคุณค่าและความรู้ที่ผู้เรียนได้รับนั้นสร้างจากตัวผู้เรียนเองจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจในการเรียนรู้ครั้งต่อไป ขั้นตอนการสรุปบทเรียนนี้ผู้สอนจะต้องพิจารณาว่ากิจกรรมการเรียนรู้สามารถสร้างผลลัพธ์ได้ตามที่คาดหวังไว้หรือไม่พร้อมทั้งหาเหตุปัจจัยว่ามีอะไรบ้างที่ทำให้เกิดผลลัพธ์ดังกล่าว และในบางกิจกรรมอาจเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้นอกเหนือจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ในขั้นตอนที่ 1 ผู้สอนสามารถนำผลลัพธ์ที่ได้ไปขยายผลสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไปจะทำให้รูปแบบการจัดกิจกรรมมีความลุ่มลึกมากขึ้น

เมื่อกระบวนการเรียนรู้ดำเนินการครบถ้วนทั้ง 6 ขั้นตอน ผู้สอนมีความคาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ในระดับเชิงลึก เรียกว่า รู้แจ้ง (Enlightened Individual) สามารถสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการตกผลึกด้วยตนเองได้และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง มั่นคงและยั่งยืน

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ใหม่ สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ดังนี้

2.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการหลังจากการเก็บข้อมูลรอบสุดท้ายโดยการสำรวจความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนและนำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอน

ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. บทเรียนมีการสอดแทรกโจทย์จริงจากโลกภายนอกเป็นกรณีศึกษา	4.56	0.46	มากที่สุด
2. มีกระบวนการสอนที่ส่งเสริมผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์	4.53	0.38	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน	4.53	0.45	มากที่สุด
4. ผู้สอนมีความใส่ใจ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษานักศึกษาด้วยความเต็มใจ	4.49	0.51	มาก
5. ผู้เรียนเปิดใจยอมรับความคิดเห็นแตกต่างและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.52	0.36	มากที่สุด
6. ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และประสบการณ์ในชีวิตประจำวันและการทำงานได้	4.60	0.43	มากที่สุด
7. ความพึงพอใจโดยรวม	4.54	0.49	มากที่สุด

2.2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา พบว่า ผู้เรียนได้มีพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงทั้งในด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตรวมถึงการแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่างผลลัพธ์แสดงในตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ตารางแสดงตัวอย่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ได้จากการสะท้อน (Reflection) ของผู้เรียน

ผลลัพธ์การเรียนรู้	สิ่งที่สะท้อนจากผู้เรียน
ความรู้	คำถาม : นักศึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับความรู้อะไรบ้างจากการทำกิจกรรมร่วมกัน “ได้รู้กลหลอกลวงของสื่อออนไลน์หรือสื่อบลอมมากขึ้น ได้รู้วิธีป้องกันในวิธีของเพื่อนๆ ในคลาสที่มาแชร์กันครับ” “การทำธุรกิจในฝันสักธุรกิจหนึ่งมันไม่ได้มีเส้นทางตายตัว และระหว่างเดินทางอาจจะมีตัวแปรเปลี่ยนทำให้เส้นทางมันไม่ราบรื่น เราจะต้องปรับตัวให้ได้ปรับเปลี่ยนหาจุดลงตัวของเส้นทางใหม่ให้ได้”
ทักษะ	คำถาม : นักศึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับการพัฒนาทักษะอะไรบ้างจากการทำกิจกรรมร่วมกัน

“เกิดความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์สิ่งต่างๆ ด้วยเหตุผล มี Mindset ที่ดีขึ้นและมีเป้าหมายที่ชัดเจน”

“กล้าแสดงความคิดเห็น มั่นใจมากขึ้น”

“คิดเชิงลึกมากขึ้น และคิดอย่างมีเหตุผล”

ทัศนคติ

คำถาม : นักศึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับมุมมองอะไรบ้างจากการทำกิจกรรมร่วมกัน

“กล้าที่จะเป็นตัวของตัวเอง ทำให้ทัศนคติเปลี่ยนเลยคะ อยากเป็นคนที่ดีขึ้นเพื่อตัวเอง เพื่อครอบครัว”

“case ตัวอย่างต่างๆ ทำให้มีมุมมองด้านธุรกิจเปลี่ยนไปโดยในตอนแรกนั้น ผมไม่รู้และไม่เคยคิดว่าจะมีธุรกิจที่ทำได้ใกล้ตัว แต่ตอนนี้ได้รู้ว่าอะไรก็เป็นธุรกิจได้ ถ้าตั้งใจทำมันและพัฒนาให้ดีที่สุด และได้ตระหนักว่าการจะพัฒนาควรกล้าเสี่ยง กล้าลอง กล้าทำ ถ้าไม่กล้าก็จะไม่ก้าวหน้า”

“เมื่อก่อนกลัวการทำงานกลุ่ม กลัวสังคมเพื่อนใหม่ ตอนนี้ได้เรียนรู้ว่ามันไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด เพื่อนแต่ละคนมีนิสัยต่างกัน ถูกใจเราบ้าง ไม่ถูกใจบ้าง สิ่งที่ต้องทำคือเรียนรู้และปรับตัว”

อื่นๆ

คำถาม : ประเด็นอื่นๆ ที่นักศึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับประโยชน์

“แต่ก่อนเชื่อในความคิดตัวเองเป็นใหญ่ แต่เมื่อทำงานกลุ่มทำให้รับฟังความคิดเห็นคนอื่นมากขึ้น”

“ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม และการทำงานในห้องที่ไม่มีคำตอบว่าถูกหรือผิดทำให้กล้าแสดงความคิดเห็น และยังได้ฟังความคิดเห็นของเพื่อนที่หลากหลาย”

ตารางที่ 3 ตารางแสดงตัวอย่างความคิดเห็นของผู้เรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้

หัวข้อการประเมิน	ความคิดเห็น
ความรู้สึกร่วมในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	“เวลาเรียนมีความสุขและรู้สึกสนใจตลอดเวลาเรียน อาจารย์นำบทเรียนที่น่าสนใจและเป็นกระแสโลกมาสอนในทุกๆ สัปดาห์ทำให้อยากมาและทำงานส่งเพราะทำให้เรามีความรู้รอบตัวมากขึ้น” “เนื้อหาที่นำมาสอน หรือนำมาให้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ในแต่ละ week เป็นเนื้อหาที่สดใหม่และสามารถอิงในชีวิตประจำวันของเราได้จริงๆ”
การนำไปใช้ประโยชน์	“การเรียนในวิชานี้สามารถนำไปปรับใช้ในธุรกิจได้หลายข้อหลายอย่างเลยคะ เช่นการพัฒนาศักยภาพคนในองค์กร การพัฒนาธุรกิจ ควบคู่ไปกับการช่วยเหลือสังคม การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีภายในบริษัท ทำให้เกิดความยั่งยืนที่ชัดเจน” “นำความรู้เรื่อง Social entrepreneur มาใช้ในการทำธุรกิจครับเพราะว่าเรียนวิชานี้แล้วทำให้

ผมรู้สึกบางทีเงินมันไม่ใช่สิ่งเดียวที่เราอยากได้รับการทำธุรกิจแต่เราก็อยากได้ผลตอบแทนในรูปแบบอื่นเช่น รอยยิ้มหรือความสุขของผู้บริโภคแล้วเราอยากจะช่วยสังคมของเราให้ได้ด้วยครับ”

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลวิจัยกลุ่มผู้เรียนรู้ในห้องเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ “Me Mind Learn” โดยผ่านกระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามความคาดหวัง 2) การนำเข้าสู่บทเรียน 3) การตั้งคำถาม 4) การสร้างกิจกรรมและบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน 5) การสะท้อนการเรียนรู้ 6) การสรุปบทเรียน พบว่าผู้เรียนรู้สามารถสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ได้ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ โดยผู้เรียนรู้สัมผัสได้ว่าผลลัพธ์ที่ได้นั้นสร้างจากตนเองโดยแท้จริงผู้เรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจอย่างชัดเจน แม่นยำ มีความมั่นใจ รู้สึก รู้จริง ในความรู้ที่นั้น ซึ่งเป็นไปตามคำสอนของท่านสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตโต) ที่กล่าวว่า “ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นผู้สร้างปัญญาให้เกิดแก่ตน จึงต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ได้ลงมือกระทำให้มากที่สุด ความสามารถ ความถนัด อุปนิสัยของผู้เรียนจึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงอย่างสำคัญ” (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto), 2021)

กระบวนการทั้ง 6 ขั้นตอนนี้ยังสอดคล้องกับกระบวนการเรียนการสอนตามหลัก CIPPA ของ ทิศนา ขัมมณี (Khemmanee, 2017) C: Construction of Knowledge หลักการสร้างความรู้ I: Interaction หลักการปฏิสัมพันธ์ P: Process Learning หลักการเรียนรู้กระบวนการ P: Physical Participation/ Involvement หลักการมีส่วนร่วมทางกาย A: Application หลักการประยุกต์ใช้ความรู้ซึ่งมี 7 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) ผู้สอนสำรวจความรู้เดิม ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ใหม่ ขั้นที่ 2) ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล ขั้นที่ 3) ผู้เรียนศึกษาข้อมูล สร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ขั้นที่ 4) ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความรู้ความคิด ขั้นที่ 5) ผู้เรียนจัดระเบียบความรู้และวิเคราะห์การเรียนรู้ ขั้นที่ 6) ผู้เรียนแสดงความรู้ ผลงาน และขั้นที่ 7) ผู้เรียนนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ นอกจากนี้บทบาทของผู้สอนในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกหรือโค้ชจะช่วยกระตุ้นและส่งเสริมการแสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์สอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐ์ ศรีเคลือบ (Sriklaub, 2014) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ของครู ทำให้นักเรียนรับรู้ถึงบรรยากาศการเรียนรู้และจะส่งผลทำให้เกิดความยืดหยุ่นผูกพันและมีผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นและช่วยส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ให้กับผู้เรียนรู้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงศ์ ลำภูทอง (Lumpoothong, 2022) ที่กล่าวว่าการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ควรมีบริบทที่เหมาะสมดังนี้ คือ 1) มีบรรยากาศในห้องเรียนไม่เคร่งเครียดจนทำให้นักเรียนไม่สะดวกใจที่จะคิดไม่กล้าถามหรือทำกิจกรรมใด ๆ ผู้สอนควรมีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและรับฟังในทุกความคิดเห็นของผู้เรียน 2) ผู้สอนให้โอกาส ใจเวลาและอิสระในการเรียนรู้สิ่งใหม่ตามศักยภาพ 3) มีบรรยากาศของความร่วมมือ 4) มีการสะท้อนปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะการคิด เห็นได้จากการสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน การตกผลึกถึงประโยชน์ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมรวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามได้ด้วยตนเองและสามารถหาคำตอบได้ด้วยตนเองนำไปสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนรินทร์ สังข์รักษาและ

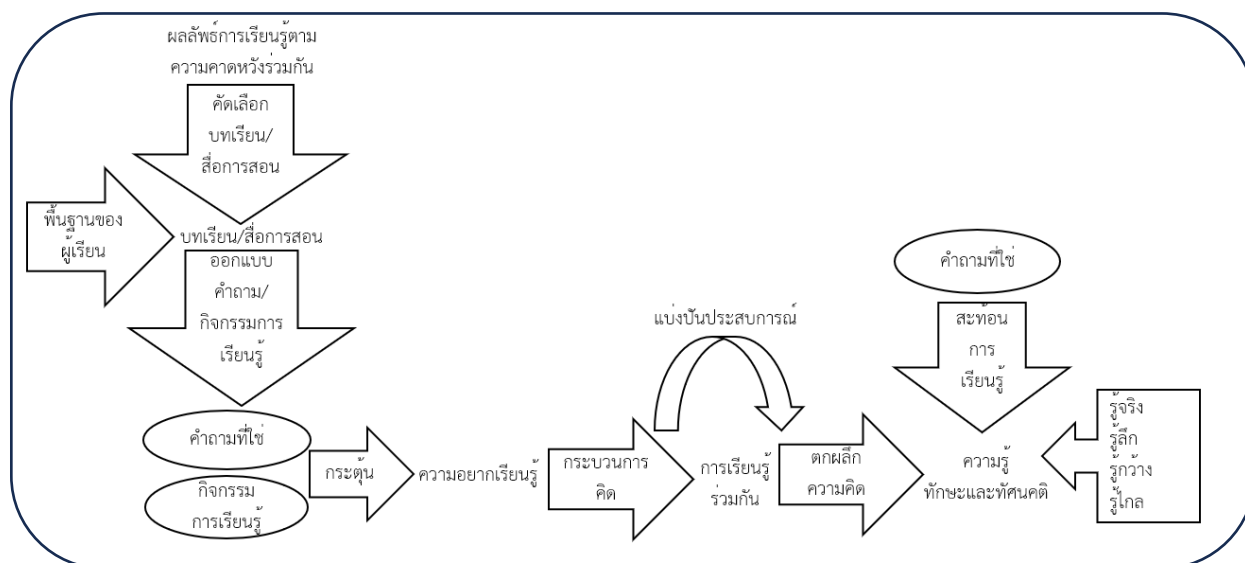
สวรุธยา ธรรมอภิพล (Sungrugsa, and Thammapijn. 2020) ที่พบว่า การสะท้อนการเรียนรู้เป็นเทคนิค และเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ ความคาดหวังและความรู้สึกของตนเองเกี่ยวกับประสบการณ์และนำไปสู่การวางแผนหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาในอนาคต ผ่านกระบวนการคิด การอ่าน การพูดและการเขียน ซึ่งจะช่วยสร้างความสามารถในการคิดทบทวนตนเองอย่างลึกซึ้งเพื่อให้รู้จักตนเองมากขึ้น สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

การตั้งคำถามที่ใช้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น พัฒนาความคิดโดยการตอบคำถาม นำไปสู่ข้อสรุป ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักฟังด้วยเหตุผล ฝึกให้คิด แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและรู้จักเรียงลำดับขั้นตอนในการคิด สอดคล้องกับงานวิจัยของพรศิริ สันต์ตรบ (Santadrob, 2014) ที่สรุปว่า คำถามระดับสูงหมายถึงการใช้คำถามในขั้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและการนำไปใช้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดในระดับที่สูงกว่าระดับความรู้ความจำซึ่งเป็นการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และการคิดเชิงระบบอย่างมีวิจาร์ณญาณหาข้อสรุปที่เป็นเหตุและผล เป็นคำถามซึ่งต้องการนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการอ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำไปใช้โดยค้นหารูปแบบข้อสรุปและเหตุผลทำให้สามารถค้นพบสิ่งใหม่

นอกจากนี้ความสามารถในการจดจำและความเข้าใจวิธีการหรือกระบวนการในการได้มาซึ่งองค์ความรู้นั้นๆ (Learn How to Learn) จะได้ผลลัพธ์การเรียนรู้สืบเนื่องที่ตามมา คือทำให้ผู้เรียนนั้นกลายเป็นผู้เรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ BADA Steve Olusegun (Olusegun, 2015) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนต่างๆ อย่างลึกซึ้งผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยผู้สอนตามทฤษฎีสรคณนิยมแล้วผู้เรียนนั้นจะเป็นผู้เรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไปจนอยู่ในระดับมีอาชีพ (Expert Learner) สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยวิธีการเรียนรู้เฉพาะตนได้รวดเร็วขึ้นและลุ่มลึกมากขึ้น จนมีแนวโน้มนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Learning)

สรุปองค์ความรู้

จากกระบวนการ 6 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ “Me Mind Learn” สามารถสรุปและแสดงเป็นแผนภาพได้ดังภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กระบวนการเรียนรู้แบบ “Me Mind Learn Model”

เมื่อกระบวนการเรียนรู้ดำเนินครบทั้ง 6 ขั้นตอน ผู้สอนมีความคาดหวังให้ผู้เรียนรู้เกิดการรู้แจ้ง (Enlightened Individual) สามารถสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากการตกผลึกด้วยตนเองได้ และองค์ความรู้ที่ได้รับนี้จะมีครบทั้ง 4 มิติ เรียกว่า 4 รู้ คือ 1) รู้จริง 2) รู้ลึก 3) รู้รอบ 4) รู้ไกล และเมื่อผู้เรียนมีองค์ความรู้ครบทั้ง 4 รู้จะสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์กับตนเองได้อย่างเหมาะสม ถูกต้อง มั่นคง และยั่งยืน องค์ความรู้ทั้ง 4 รู้ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) รู้จริง เพราะองค์ความรู้ที่ได้นี้เกิดจากภายในจิตใจของผู้เรียนเอง เป็นความรู้เฉพาะตัวที่ตนเองได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้สัมผัสด้วยตนเองอย่างแท้จริง ผู้เรียนจึงมีความชัดเจนและแม่นยำในองค์ความรู้นั้น
- 2) รู้ลึก เพราะองค์ความรู้ที่ได้นี้ถูกสร้างจากตนเอง ผู้เรียนจึงสามารถมองเห็นถึงเหตุและที่มา ทำให้ทราบว่าผลลัพธ์เกิดขึ้นได้อย่างไร รู้เหตุและรู้ผลของสิ่งที่เกิดขึ้น
- 3) รู้กว้าง เพราะผู้เรียนได้ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองกับผู้เรียนอื่น ได้เห็นมุมมองในด้านต่างๆ ทำให้สามารถเชื่อมโยงปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับบริบทของตนเองกับข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่อยู่รอบตัวได้อย่างเหมาะสม
- 4) รู้ไกล ผู้เรียนที่มีองค์ความรู้ในข้อ 1-3 แล้ว จะมีความสามารถในการคาดการณ์หรือมองเห็นผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โดยพิจารณาจากเหตุและปัจจัยที่ได้เกิดขึ้นแล้วในอดีต

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การนำรูปแบบการเรียนรู้ใหม่ “Me Mind Learn” ไปใช้ในการเรียนการสอน สามารถทำได้กับกลุ่มผู้เรียนหลายระดับชั้น ซึ่งจะได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1.1 ผู้สอนต้องมีความเชื่อมั่นว่าผู้เรียนรู้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะไม่สอนเนื้อหาแบบเน้นการป้อนความรู้แต่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรู้สามารถสร้างและตกผลึกองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และหากผู้สอนมีใจเปิดกว้างพร้อมรับข้อมูล ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากผู้เรียนรู้แล้ว จะทำให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างแท้จริง

1.2 ความหลากหลายของผู้เรียนรู้จะทำให้เกิดองค์ความรู้ที่สามารถแตกแขนงไปได้ตามบริบทและประสบการณ์ของผู้เรียนรู้แต่ละคน หากพบว่าความคิดเห็นสมาชิกภายในกลุ่มมีโอกาทำให้เกิดความซ้ำซ้อนในการร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ผู้สอนต้องแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดที่หลากหลายมากขึ้น

1.3 จำนวนสมาชิกที่เหมาะสมของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ จะทำให้บรรยากาศในการร่วมแบ่งปันประสบการณ์และการร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นไปด้วยความราบรื่น ชวนติดตาม เพราะสมาชิกทุกคนพร้อมมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการอภิปรายร่วมกัน ดังนั้น แต่ละกิจกรรมการเรียนรู้จึงควรกำหนดจำนวนสมาชิกที่เหมาะสม

References

- Gupta, R. & Gupta, V. (2017). Constructivist approach in teaching. *International of Humanities and Social Sciences (IJHSS)*, 6(5), 77-88.
- Khemmanee, T. (2017). *Science of Teaching Pedagogy*. (21st ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Lumpoothong, N. (2022). The Development of Instructional Model to Enhance The Critical Thinking Skills for Secondary School Students. *Journal of MCU Buddhapanya Review*. 7(3), 283-295.
- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2019). *Policy and Strategy of Thailand HESI 2020-2027 and Thailand SRI Plan 2020-2022*. Bangkok: Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation.
- Olusegun, B. (2015). Constructivism Theory: A Paradigm for Teaching and Learning. *IOSR Journal of Research & Method in Education (IOSR-JRME)*, 6(1), 66-70.
- Pongsrida S. (2018). The development of teaching skills of new teachers in Thailand 4.0. *MCU Haripunchai Review*, 2(1), 73-82.
- Santadrob, P. (2014). *Effects of Using Higher Order Questions on Critical Reading Ability and Learning Retention of Third Grade Students (Research Report)*. Bangkok: Chulalongkorn University.

- Sapianchai, P. et al. (2018). Proposal for Teacher Development Using Educational Research Networks. as cited in *Commemorative Cremation Ceremony Prof.Dr.Poj Sapianchai* (4 February 189-201). Bangkok: Icon Printing.
- Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto). (2007). *Thai People to The IT Era*. (8th ed.). Bangkok: Pimsuay.
- Somdet Phra Buddhaghosacariya (P.A. Payutto). (2021). *Buddhist Methods of Teaching*. (26th ed.). Bangkok: N.P.
- Sriklaub, K. (2014). *Development of an Effective Learning Climate Enhancement Model: Design Based Research and MMSEM Analysis*. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University. Bangkok.
- Sungrugsa, N. & Thammapijn. S. (2020). Learning Reflection: Perspective in order to Construct the Body of Knowledge in Education Research. *Silpakorn Education Research Journal*, 12(2), 1-15.

